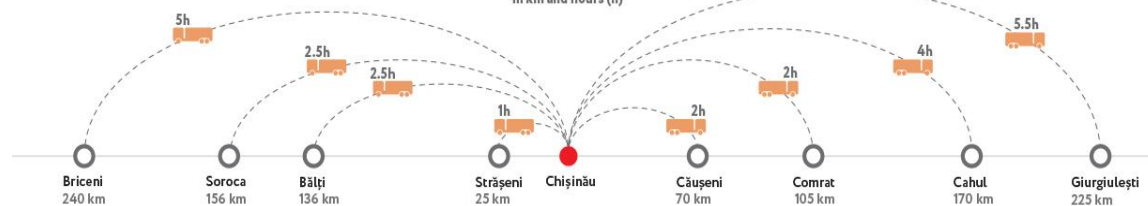

MINISTERUL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI DIGITALIZĂRII

RAPORT
privind activitatea
Zonelor Economice Libere
din Republica Moldova
în anul 2025

Main distances
in km and hours (h)

CUPRINS

Aspecte generale.....	4
Rezidenții și Investițiile realizate	5
Forța de muncă și remunerarea muncii	7
Producția industrială.....	8
Comerț și genuri auxiliare de activitate	9
Veniturile Administrațiilor	10
Cheltuielile administrative.....	12
Contribuția zonelor economice libere în economia națională.....	13
Concluzii.....	15

Aspecte generale

Zonele economice libere (ZEL) din Republica Moldova își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile Legii nr.440/2001 cu privire la zonele economice libere, legile speciale de instituire a zonelor economice libere și actele normative de punere în aplicare a lor.

ZEL-urile, au fost create în scopul accelerării dezvoltării social-economice a anumitor teritorii și a economiei naționale în ansamblu prin atragerea investițiilor autohtone și străine, implementarea tehnicii și tehnologiilor moderne, dezvoltarea producției orientate spre export, aplicarea experienței avansate din domeniul producției și a managementului, și crearea locurilor de muncă.

Astfel, pe parcursul anului 2025 au fost aprobate mai multe acte normative menite să eficientizeze activitatea investițională în Republica Moldova, a Administrației și rezidenților ZEL, precum și să alinieze cadrul normativ național la *aquis-ul* comunitar în materie de regim vamal.

Ca urmare a acestei alinieri, regimul juridic aplicabil zonelor libere a fost reconfigurat, acestea fiind tratate, din perspectivă vamală, drept regimuri speciale de depozitare, similare antrepozitelor vamale, iar operațiunile de prelucrare a mărfurilor fiind permise exclusiv în cadrul regimurilor vamale de perfecționare activă, în condițiile și limitele stabilite de Codul Vamal nr. 95/2021.

Printre actele normative aprobate pe parcursul anului 2025, le menționăm pe următoarele:

➤ **Legea nr. 33/2025 pentru modificarea unor acte normative (consolidarea mecanismului de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului)** prin care s-au inclus modificări la Legea nr. 174/2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului. Modificările efectuate vor contribui la eliminarea restricțiilor inutile pentru investițiile mici, care nu prezintă riscuri pentru securitatea națională, stabilirea domeniilor esențiale pentru securitatea națională, acces mai clar la informații pentru investitori, simplificarea procedurilor de examinare a investițiilor.

➤ **Hotărârea Guvernului nr. 437/2025 cu privire la Consiliul pentru examinarea investițiilor de importanță pentru securitatea statului**, care a contribuit la crearea unui cadru normativ decent destinat atragerii investițiilor strategice în domeniile de importanță pentru securitatea statului. Prevederile documentului se axează pe dimensiunea de transparență și echitate în procedura de examinare a solicitării de aprobare prealabilă a investiției, prin garantarea dreptului de acces al investitorilor la informațiile privind derularea procedurii, fiind stabilită lista actelor necesare în vederea depunerii solicitării de aprobare prealabilă, actualizată în raport cu modificările la Legea nr. 174/2021, dar și cu cele mai bune practice existente la nivel european.

➤ **Legea nr. 313/2025 pentru modificarea unor acte normative (delimitarea regimului de antrepozit și de producție în zonele libere)** prin care au fost operate modificări în Legea nr. 440/20001 cu privire la zonele economice libere. Modificările efectuate au contribuit la asigurarea delimitării explicite a regimului de depozitare și de producție în ZEL-urile din Republica Moldova, în contextul perioadelor tranzitorii negociate cu Comisia Europeană de până la 1 ianuarie 2034. Concomitent, au fost precizate genurile de activitate permise în ZEL, circulația mărfurilor și impozitarea persoanelor juridice sau fizice înregistrate în calitate de rezidenți ai ZEL-urilor după intrarea în vigoare a Codul vamal nr. 95/2021, începând cu 1 ianuarie 2024.

Astfel, ZEL-urile din Republica Moldova vor fi utilizate în calitate de hub-uri logistice pentru perioada de activitate a zonelor libere. Totodată, rezidenții înregistrați după intrarea în vigoare a noului Cod vamal care intenționează să proceseze mărfuri/să desfășoare activități aferente industriei prelucrătoare, urmează să solicite autorizații de perfecționare activă și să utilizeze ZEL-urile în calitate de platforme fizice.

➤ **Hotărârea Guvernului nr. 443/2025 pentru aprobarea Regulamentului privind încetarea activității zonelor economice libere**, prin care s-a asigurat eficientizarea procesului de încetare a zonelor economice libere având la bază principiile de transparență în toate etapele de încheiere a regimului vamal de zonă liberă, protejare a intereselor statului și ale investitorilor reglementând un echilibru între necesitatea protejării patrimoniului public și garantarea drepturilor și intereselor legitime ale investitorilor și continuitate a proceselor administrative și economice prin gestionarea ordonată a tranziției și prevenirii blocajelor.

Pe parcursul anului 2025, pe teritoriul Republicii Moldova au activat 6 zone economice libere (zone ale antreprenorialului liber) amplasate în toate regiunile țării, instituite prin legile speciale cum ar fi: ZAL „Expo-Business-Chișinău” - Legea nr. 625/1995; ZAL „Tvardița” - Legea nr. 626/1995; ZAL PP „Valkaneș” - Legea nr. 1527/1998; ZAL PP „Taraclia” - Legea nr. 1529/1998; ZEL „Ungheni-Business” - Legea nr. 1295/2002 și ZEL „Bălți” - Legea nr. 26/2010.

Menționăm că, în corespundere cu prevederile legii speciale de creare, la 28 decembrie 2025 a expirat termenul de funcționare a ZAL „Tvardița”, creată pe un termen de 30 de ani pe un teren cu o suprafață de 3,57 ha, aflat în raza Primăriei satului Tvardița, raionul Taraclia.

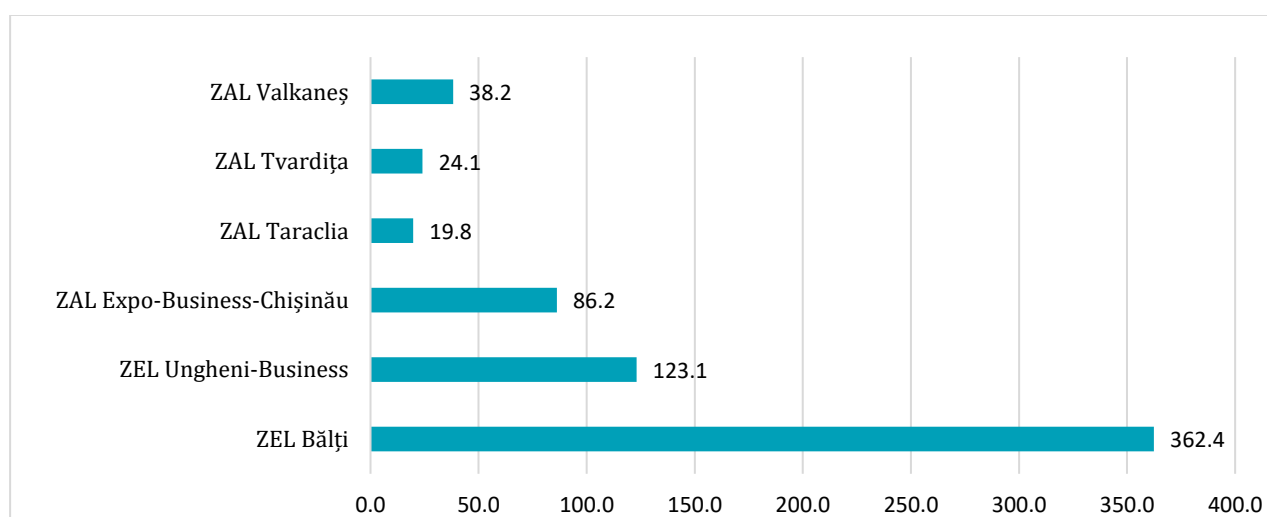
Rezidenții și Investițiile realizate

Conform situației la 31 decembrie 2025 în 6 zone economice libere erau înregistrați 240 rezidenți. Cel mai mare număr de rezidenți este înregistrat în cadrul ZEL „Bălți” - 90, urmat de ZEL „Ungheni-Business” - 56 rezidenți, ZAL „Expo-Business-Chișinău” - 50 rezidenți, ZAL „Valkaneș” - 29 rezidenți, ZAL PP „Taraclia” 10 rezidenți și ZAL „Tvardița” - 5 rezidenți.

Valoarea totală a investițiilor realizate de rezidenți în cadrul zonelor libere pe parcursul întregii perioade de activitate, până la data de 31 decembrie 2025, a constituit 653,8 mil. USD. În anul 2025 fluxul investițiilor în cadrul zonelor economice libere a constituit 36,1 mil. USD sau cu 9,3% mai mult decât în anul 2024.

Din stocul total al investițiilor 362,4 mil. USD revin ZEL „Bălți” (55,4 %) – preponderent de origine germană și niponă, 123,1 mil. USD – ZEL „Ungheni-Business” (18,8 %) – de origine autohtonă, 86,2 mil. USD – ZAL „Expo-Business-Chișinău” (13,2 %) – de origine autohtonă, 38,2 mil. USD – ZAL PP „Valkaneș” (5,8 %) – cea mai mare parte fiind de origine olandeză, 24,1 mil. USD – ZAL „Tvardița” (3,7%) – de origine engleză și 19,8 mil. USD – ZAL PP „Taraclia” (3 %) – de origine autohtonă (Figura 1).

Figura 1. Valoarea investițiilor realizate în zonele economice libere de la momentul constituirii acestora până la finele anului 2025, mil. USD

Sursa: Calculele autorilor în baza rapoartelor anuale ale ZEL-urilor

Prin urmare, în conformitate cu datele din Figura 1, constatăm că, mai mult de jumătate din investițiile realizate în cadrul zonelor economice libere (55,4%), au fost realizate în cadrul ZEL „Bălți” (Tabelul 1).

Tabelul 1. Dinamica și structura investițiilor în zonele economice libere în perioada anilor 2015-2025

Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Valoarea totală a investițiilor, mil. USD	230,0	284,1	348,6	396,9	432,7	458,9	506,2	538,7	586,1	617,6	653,8
în % față de anul precedent	108,6	124,0	122,7	113,9	109,0	106,1	110,3	108,4	108,6	105,4	105,9
modificarea anuală a investițiilor, mil. USD	18,0	54,1	64,5	48,3	35,8	26,2	47,2	42,9	47,4	32,4	36,1
Structura investițiilor pe zone economice libere, %											

ZEL "Ungheni-Business"	28,5	24,4	21,3	19,4	19,3	19,9	20,5	20,0	19,9	19,6	18,8
ZAL "Expo-Business-Chișinău"	23,7	22,7	20,1	18,3	16,6	16,1	14,9	14,1	13,4	13,4	13,2
ZEL "Bălți"	25,2	33,6	41,9	46,2	48,0	48,4	49,3	51,3	53,5	53,9	55,4
ZAL "Tvardița"	7,3	5,9	4,9	4,3	4,2	4,1	4,6	4,4	4,1	3,3	3,7
ZAL PP "Valkaneș"	6,9	5,7	4,8	5,1	5,6	5,4	5,0	4,8	5,7	5,9	5,8
ZAL PP "Taraclia"	7,0	6,0	5,1	4,5	4,3	4,1	3,9	3,8	3,8	3,3	3,0

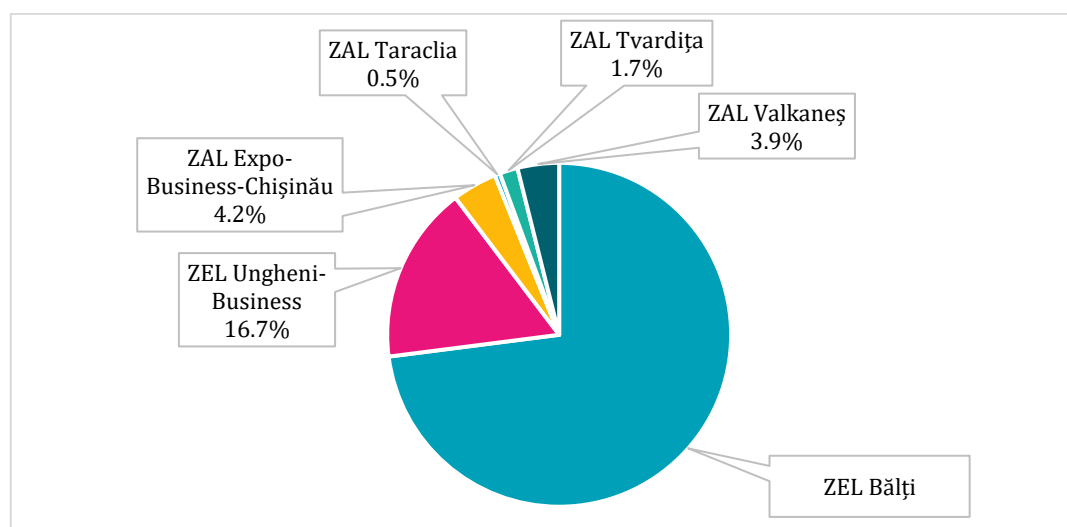
Sursa: Calculele autorilor în baza rapoartelor anuale ale ZEL-urilor.

Datele prezentate în tabelul 1 denotă că, valoarea maximă a fluxului de investiții în cadrul zonelor economice libere a fost înregistrată în anul 2017. Această situație a fost stimulată de înregistrarea în calitate de rezidenți în anul 2016 a mai multor companii internaționale de top din industria automotive, cum ar fi: SRL „Draexlmaier Automotive” cu capital german și „SE Bordneize” SRL cu capital nipon, rezidenți ai ZEL „Bălți”; ÎM „Fujicura” SRL cu capital nipon în ZAL „Chișinău-Expo-Business.

Forța de muncă și remunerarea muncii

La finele perioadei de raportare, numărul angajaților ai celor 240 de rezidenți constituiau 12856 persoane, cu un salariu mediu de peste 12000 MDL/persoană. Din numărul total al angajaților zonelor economice libere înregistrați la 31 decembrie 2025, partea preponderentă a lor (72,9 % sau 9378 persoane) a fost înregistrată în ZEL „Bălți”, urmată de ZEL „Ungheni-Business” (16,7 % sau 2144 persoane), ZAL „Expo-Business-Chișinău” (4,2 % sau 544 persoane), ZAL PP „Valkaneș” (3,9 % sau 502 persoane), ZAL „Tvardița” (1,7 % sau 221 persoane), ZAL PP „Taraclia” (0,5 % sau 67 persoane) (Figura 2).

Figura 2. Structura numărului de angajați ai rezidenților pe zonele economice libere, anul 2025

Sursa: Calculele autorilor în baza rapoartelor anuale ale ZEL-urilor.

Aici menționăm că, numărul angajaților rezidenților zonelor economice libere la sfârșitul perioadei de raportare, este în descreștere față de perioada similară a anului 2024 cu 1.398 persoane. În anul 2024 numărul angajaților a constituit 14.254 persoane.

Producția industrială

Producția industrială reprezintă genul principal de activitate în zonele economice libere, implicit pentru faptul că, companiile înregistrate în calitate de rezident până la 31 decembrie 2023 pot activa în conformitate cu regimul vamal de până la intrarea în vigoare a Codului vamal nr. 95/2021 și a modificărilor succesive la Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere, inclusiv să practice genul de activitate – producția industrială a mărfurilor.

În anul 2025 venitul din vânzările producției industriale în total pe zonele economice libere s-a majorat cu 2 % față de perioada similară a anului precedent și a constituit 12.855 mil. MDL (*Tabelul 2*). Ponderea majoră a volumului producției industriale fabricate în cadrul zonelor economice libere a fost asigurată de rezidenții ZEL „Bălți” cu 75,2 %, urmată de rezidenții ZEL „ Ungheni-Business” – 13,9 %. Rezultatele obținute în anii 2023 - 2025 denotă o revitalizare în ansamblu a activității de producere în cadrul zonelor economice libere comparativ cu anul 2022, an afectat grav de consecințele declanșării războiului asupra Ucrainei de către Federația Rusă, care a dus la creșterea prețului la energia electrică și la gazul natural, perturbarea lanțurilor logistice, pierderea piețelor de materie primă.

Majorări ale veniturii de vânzări ale producției industriale în cadrul zonelor economice libere în anul de gestiune au fost înregistrate în ZAL „ Tvardița” cu 50,7 % mai mult ca în anul 2024 (*un factor ce a influențat la majorarea rezultatului în cauză în anul 2025, după cum raportează Administrația zonei, este creșterea veniturii din vânzări a producției industriale la rezidenții cu genul de activitate „Fabricarea producției alcoolice” ÎCS „Moldavskii Standard” cu 56,2 % mai mult (în 2025 venitul de vânzări a constituit 234,7 mil. MDL și ÎCS „Zolotoi Aist” cu 43 % respectiv (în 2025 venitul de vânzări a constituit 146,4 mil. MDL))* urmat de ZEL „ Bălți” cu 3,8 % (*volumul cel mai mare a producției industriale a fost realizat de rezidenții care fabrică cablaj electric pentru autoturisme și cablaj auto pentru starter cum ar fi: SRL Draexlmaier Automotive în sumă de 3364,4 mil. MDL; GG Gables&Wires EE SRL – 2938,0 mil. MDL; SE Bordnetze SRL – 2571,3 mil. MDL*) și ZAL „Expo-Business-Chișinău” cu 3,2 % (*contribuția fiind asigurată în special de rezidentul ÎM Djofra-M SRL, care fabrică plasă din fibrosticklă, cu un volum al veniturii din vânzări de 216, 9 mil. MDL*).

În același timp, în trei zone libere au fost înregistrate descreșteri ale veniturii de vânzări ale producției industriale, cum ar fi: în ZAL „Valkaneș” cu 0,2 % mai puțin, în ZEL „Ungheni-Business” cu 10,4 % și cel mai scăzut rezultat a fost înregistrat în ZAL PP

„Taraclia” cu 79,8 % mai puțin (*printre cauzele de bază ale acestei scăderi semnificative, Administrația menționează sistarea temporară, pe parcursul anului 2025, a activității celui mai mare rezident al zonei „Ispan Lux” SRL cu genul principal de activitate „Producerea gresiei din porțelan”, din cauza necesității identificării unor noi soluții de asigurare cu resurse energetice necesare funcționării stabile a întreprinderii*).

În perioada de raportare, circa 94,39 % din producția industrială, cu o valoare de 12.855 mil. MDL, a fost exportată peste hotarele Republicii Moldova – cu 2 % mai mult decât în perioada similară a anului precedent. (*Tabelul 2*).

Tabelul 2. Dinamica veniturii din vânzări a producției industriale în zonele economice libere în perioada anilor 2015-2025

Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Modificarea veniturii din vânzări a producției industriale (în prețuri curente):											
în % față de anul precedent	10,7	10,4	49,1	53,9	7,9	-6,8	1,6p.p.	-1,3	7,0	0,33	2,0
în valori absolute, mil. MDL	389,1	418,4	2174,3	3559,4	799,5	742,3	11898,6	11739,8	12561,8	12604,5	12855
Pondere veniturii din vânzările producției industriale după destinația livrărilor din venitul total din vânzări a producției industriale:											
livrate la export, %	83,2	81,8	88,4	91,3	91,9	91,8	90,5	94,3	94,5	94,8	94,39
livrate în Republica Moldova, %	2,6	2,6	2,0	1,4	1,25	2,1	1,8	1,5	1,68	2,3	1,95
livrate altor rezidenți de pe teritoriul zonei libere, %	14,2	15,6	9,7	7,3	6,28	6,1	7,7	4,2	3,82	2,9	3,66

Sursa: Calculele autorilor în baza rapoartelor anuale ale ZEL-urilor.

Stocurile de producție industrială în anul 2025 s-au micșorat cu 14 % în comparație cu perioada similară a anului 2024, constituind 440,1 mil. MDL.

Mărfurile principale produse de rezidenții zonelor libere au constituit: cablu electric pentru autoturisme, cablu electric izolat, produse din fibră de sticlă, conductoare electrice, bobine inductive, module pentru seră, articole de mobilă, tapițerie din material sintetic pentru scaune de tipul celor utilizate pentru autovehicule, covoare, lămpi LED, vin, divin, preparate din legume.

Comerț și genuri auxiliare de activitate

Pe lângă activitatea industrială, de către rezidenții zonelor economice libere este desfășurată și activitatea comercială externă. Valoarea totală a veniturii din vânzări al rezidenților care desfășoară această activitate, în perioada de raportare, s-a diminuat cu 31,6 % în comparație cu perioada similară a anului 2024 și a constituit 289,7 mil. MDL. Acest indicator a înregistrat rezultate negative practic în toate zonele libere, doar în ZEL „Bălți” rezultatele veniturii din vânzări al rezidenților care desfășoară activitate

comercială externă a crescut circa de două ori, de la 2,3 mil. MDL în anul 2024 până la 3,5 mil. MDL în anul 2025.

Un alt gen de activitate permis în zonele economice libere îl constituie sortarea, ambalarea, marcarea și alte operațiuni similare cu mărfurile tranzitate prin teritoriul vamal al Republicii Moldova. În anul 2025 genul de activitate nominalizat a fost înregistrat în 3 zone economice libere și anume: ZAL „Valkaneș” (*unde volumul vânzărilor a fost în sumă de 5,7 mil. MDL*), ZEL „Ungheni-Business” (*0,37 mil. MDL*) și ZAL „Expo-Business-Chișinău” (*286,4 mil. MDL*). Valoarea totală a vânzărilor în anul 2025 a însumat cifra de 292,8 mil. MDL sau cu 63,3% mai mul decât suma înregistrată în anul 2024. Creșterea acestui indicator în anul de gestiune a fost asigurată de rezultatele înregistrate în ZAL „Expo-Business-Chișinău” unde valoarea vânzărilor a crescut la nivel de 204,4 %, pe când în ZAL „Valkaneș” și ZEL „Ungheni-Business” rezultatele au fost în diminuare.

Printre genurile auxiliare de activitate, permise de către legislația în vigoare, se evidențiază activitatea de arendă, construcție, alimentația publică, depozitare, servicii comunale, brokeraj. În anul 2025 valoarea serviciilor prestate în cadrul zonelor economice libere a însumat cifra de 352,6 mil. MDL, fiind în descreștere cu 23,4 % față de perioada similară a anului 2024, din care cotele preponderente revin serviciilor de arendă – 159,8 mil. MDL (*45,3 %*), alimentație publică – 68,5 mil. MDL (*19,4 %*), activitatea depozitară – 44,2 mil. MDL (*12,5%*), servicii comunale – 31,4 mil. MDL (*8,9%*), brokeraj – 7,8 mil. MDL (*2,2 %*), servicii logistice – 3,5 mil. MDL (*1,0 %*), construcție – 0,8 mil. MDL (*0,2 %*), alte servicii – 36,9 mil. MDL (*10,5 %*).

În anul 2025, în structura genurilor auxiliare de activitate practicate în ZEL-uri se atestă o diminuare semnificativă a serviciilor de construcție, care față de anul 2024 au scăzut cu 79,1 %. Dezvoltarea genurilor auxiliare de activitate, creează un mediu de afaceri favorabil și condiții necesare pentru realizarea proiectelor investiționale.

Noul regim vamal din zel-uri reprezintă noi oportunități în vederea impulsării activității comerciale pe aceste platforme investiționale, care pot deveni în timp hub-uri logistice regionale.

Veniturile Administrațiilor

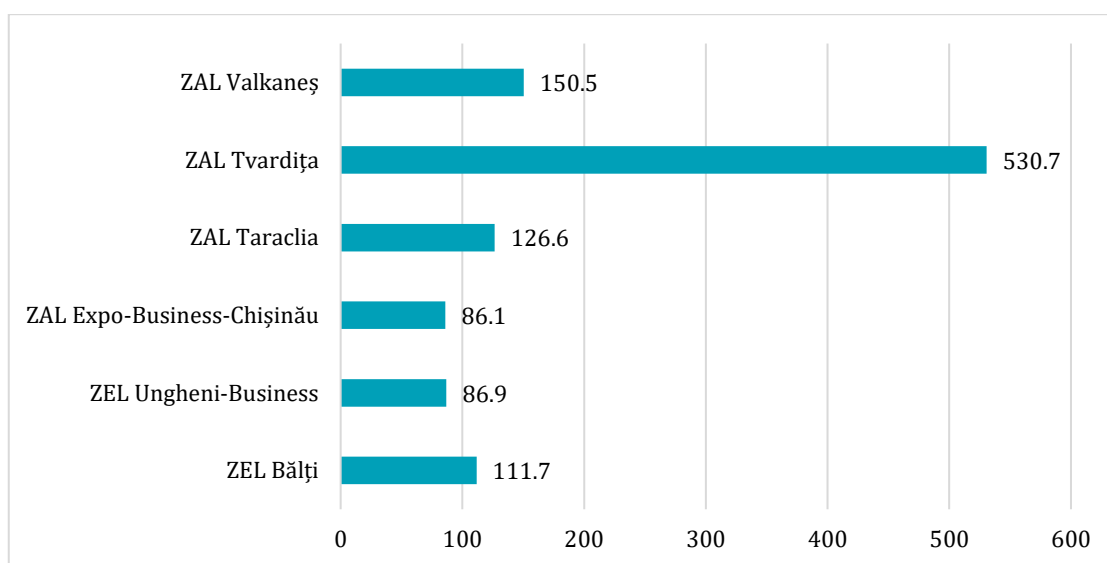
În anul de gestiune veniturile acumulate de Administrațiile zonelor economice libere au alcătuit suma de 44,3 mil. MDL sau cu 7,4 % mai mult ca în anul 2024. Veniturile Administrațiilor sunt formate din următoarele surse principale cum ar fi: *i*) plățile și taxele achitate pentru participarea la concursurile de obținere a dreptului de rezident al zonei libere și înregistrarea în calitate de rezidenți ai acesteia, precum și pentru eliberarea autorizațiilor pentru genurile corespunzătoare de activitate în zona respectivă; *ii*) plățile și taxele zonale; *iii*) încasările de la darea în arendă a bunurilor și terenurilor; *iv*) cotizațiile benevole ale rezidenților zonei libere pentru dezvoltarea

infrastructurii acesteia; v) alte venituri legate de exercitarea funcțiilor sale în condițiile Legii nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere.

Astfel, creșterea majoră a veniturilor obținute de Administrații a fost înregistrată în ZAL „Tvardița” cu o majorare de peste 5 ori sau cu un volum de 530,7 mii MDL. Această majorare semnificativă a fost asigurată din plățile și taxele zonale achitate de rezidenți și încasările din arendă/locațiune. Rezultatul în cauză au fost determinat de faptul că, la 28 decembrie 2025 a expirat termenul de funcționare a ZAL „Tvardița” și ca urmare cei 5 rezidenți ai zonei libere au asigurat stingerea datoriilor acumulate pe parcursul activității față de Administrație (*Figura 3*).

Ponderea cea mai mare din totalul de venituri acumulate de Administrații a fost asigurată din veniturile obținute din achitarea taxelor zonale de 58,7 %, după care urmează din încasările de la darea în arendă/locațiune de 33,1 %, plățile pentru participarea la concursuri, eliberarea de autorizații de – 0,4 % și alte venituri de – 7,8%.

Figura 3. Veniturile acumulate de Administrațiile ZEL-urilor în anul 2025 comparativ cu anul 2024, %

Sursa: Calculele autorilor în baza rapoartelor anuale ale ZEL-urilor.

Valoare negativă înregistrată în anul de raportare al indicatorului în cauză în cadrul ZAL „Expo-Business-Chișinău” și ZEL „Ungheni-Business”, conform rapoartelor prezentate de Administrațiile zonelor economice libere, rezultă din micșorarea volumului de plăți și taxe zonale achitate de rezidenții din cadrul ZAL „Expo-Business-Chișinău” cu 30,4 % (*suma cea mai mare de 1,0 mil. MDL fiind neachitată de SRL „Ruspun”*) și rezidenții din ZEL „Ungheni-Business” cu 17,1 % (*printre cel mai mare datornic se numără SA „Covoare-Ungheni” cu suma de 821,5 mii lei*).

Cheltuielile administrative

Pe parcursul anului 2025 cheltuielile efectuate de către Administrațiile zonelor economice libere au constituit 46,7 mil. MDL, ceea ce reprezintă o creștere față de anul precedent cu 15,5 %. Majorarea în cauză a fost înregistrată prin creșterea în mare parte a cheltuielilor pentru întreținerea infrastructurii ZEL – cu 37,4%, a cheltuielilor de reprezentanță – cu 34,8%, defalcărilor în bugetul de stat – cu 23,7%, scopuri gospodărești – cu 17% și servicii de audit – cu 12,1 %. În același timp, s-au diminuat alocările pentru donație și sponsorizări – cu 60,7%.

Aferent cheltuielilor suportate nemijlocit de către Administrațiile ZEL, remarcăm că, în anul 2025 au fost înregistrate creșteri ale cheltuielilor administrative în cadrul zonelor economice libere în comparație cu anul 2024 după cum urmează:

➤ ZEL „Bălți” – cu 37,9% mai mult (*pentru întreținerea infrastructurii – cu o majorare practic triplă de 2,94 p.p., cheltuieli de reprezentanță – cu 58,1 %, scopuri gospodărești – cu 44,1% și plăți suplimentare angajaților – cu 23,8%, totodată fiind micșorate cheltuielile pentru servicii juridice, notariale, de transport cu 1,2%*);

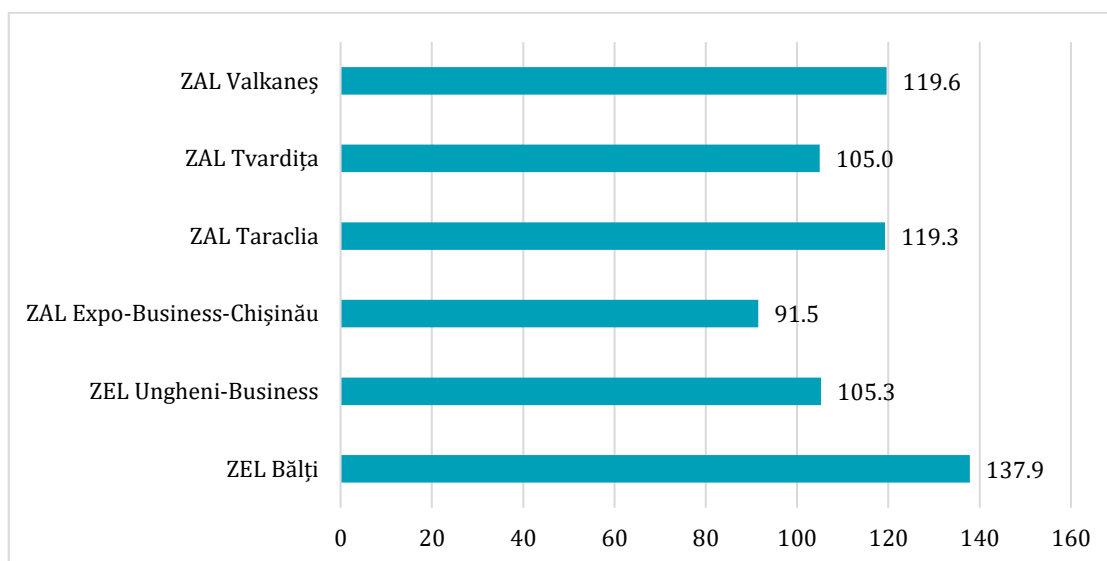
➤ ZAL „Valkaneș” – cu 19,6 % mai mult (*în special pentru deplasări cu o creștere de 2 ori, scopuri gospodărești cu o majorare de 72,6 %, publicitate, marketing –cu 27,3 %, prime de asigurări medicale – cu 26,3% mai mult, în același timp reduse cheltuielile pentru servicii juridice, notariale, de transport - cu 25,3 %*);

➤ ZAL PP „Taraclia” – cu 19,3% (*creșteri fiind înregistrate pentru servicii juridice, notariale, de transport de 10 ori, defalcări în bugetul de stat cu o majorare de 3 ori și plăți suplimentare angajaților de 3 ori, în descreștere semnificativ fiind cheltuielile pentru primele de asigurări medicale cu 58,3 % mai puțin*);

➤ ZEL „Ungheni-Business” – cu 5,3 % mai mult (*majorări fiind pentru întreținerea infrastructurii zonei – cu 55,4 %, cheltuieli de reprezentanță – cu 48,3 % și servicii juridice cu 41,4 %, concomitent micșorând cheltuielile 13,5 % pentru scopuri gospodărești*);

➤ ZAL „Tvardița” a înregistrat creșteri a cheltuielilor administrative cu 5 % (*în special asigurând defalcările în bugetul de stat cu o majorare de circa 3 ori, pentru cheltuieli de reprezentanță – cu 50 % mai mult, servicii de pază – cu 27,2 % în creștere, în diminuare au fost cheltuielile pentru serviciile juridice și întreținerea infrastructurii zonei respectiv cu 50,9 % și 45 % mai puțin*) (Figura 4).

Figura 4. Cheltuielile efectuate de Administrațiile ZEL-urilor în anul 2025 comparativ cu anul 2024, %

Sursa: Calculele autorilor în baza rapoartelor anuale ale ZEL-urilor.

În același timp remarcăm că, s-au diminuat cheltuieli administrative în anul 2024 la ZAL „Expo-Business-Chișinău” – cu 8,5% mai puțin (*înregistrate micșorări dublu fiind cheltuielile de reprezentanță, marketing, publicitate și pentru întreținerea infrastructurii, iar cheltuielile pentru servicii pază – au crescut cu 12,4 %*).

Contribuția zonelor economice libere în economia națională

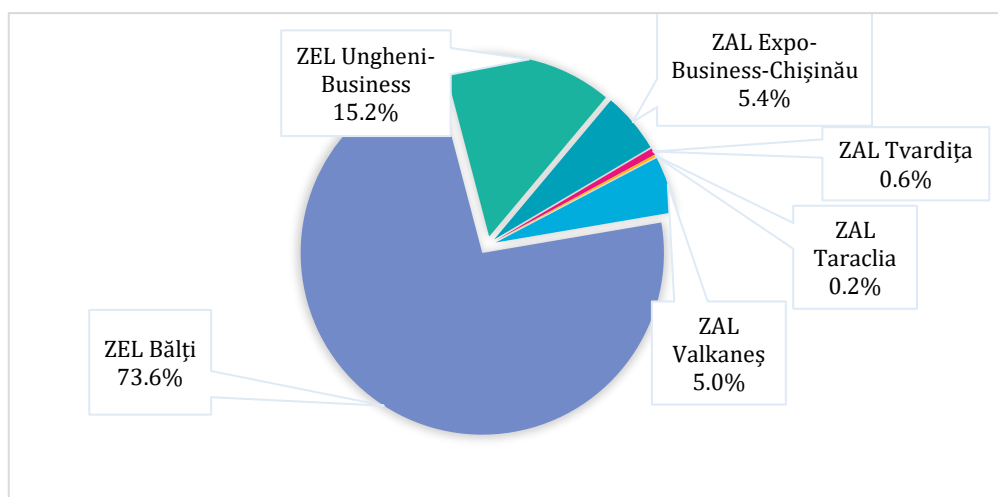
Zonele economice libere contribuie la dezvoltarea platformelor investiționale prin activitatea economică desfășurată de rezidenții acestora, investițiile realizate, impozitele și taxele achitate și locurile de muncă create.

În anul 2025, valoarea totală a impozitelor și altor plăți obligatorii achitate de către rezidenții ZEL-urilor în bugetul public național, a constituit 959,1 mil. MDL fiind în descreștere cu 3,5% comparativ cu perioada similară a anului 2024.

În suma totală a impozitelor, taxelor și altor plăți cu caracter obligatoriu (*impozit pe venit, TVA, contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, etc.*) achitate de către rezidenții ZEL-urilor, ponderea cea mai mare revine rezidenților ZEL „Bălți” – 73,6%, urmați de rezidenții ZEL „Ungheni-Business” – 15,2%, ZAL „Expo-Business-Chișinău” – 5,4%; ZAL PP „Valkaneș” – 5,0% și ZAL PP „Taraclia” – 0,2 % (*Figura 5*).

Ponderea impozitelor și taxelor obligatorii achitate în anul 2025 de către rezidenții zonelor economice libere în totalul veniturilor la bugetul de stat din impozite și taxe a constituit 0,1 %, micșorându-se cu 1,0 p.p. față de anul 2024.

Figura 5. Structura impozitelor și taxelor achitate de către rezidenții ZEL-urilor în anul 2025, %

Sursa: Calculele autorilor în baza rapoartelor anuale ale ZEL-urilor.

Totodată, conform Legii nr.440/2001, zonele economice libere au fost create în scopul accelerării dezvoltării social-economice a anumitor teritorii și a economiei naționale în ansamblu.

Consecutiv, în scopul estimării contribuției zonelor economice libere la dezvoltarea economiei naționale, s-a realizat analiza comparativă a indicatorilor de eficiență și de rezultat înregistrați în cadrul zonelor libere cu indicatorii similari obținuți la nivel de economie națională. (*Tabelul 3*)

Tabelul 3. Ponderea indicatorilor economici din zonele economice libere în valoarea indicatorilor globali pe economia națională

Indicatori	2025, %	2024, %	Modificări (+,-), p.p.
Ponderea exportului din ZEL în totalul exporturilor pe economia națională	19,1	18,4	+ 0,7
Ponderea numărului mediu de angajați ai rezidenților ZEL în numărul mediu de salariați din industrie	13,7	14,8	- 1,1

Ponderea numărului mediu de angajați ai rezidenților ZEL în numărul mediu de salariați pe economia națională	2,1	2,4	- 0,2
Raportul dintre salariul mediu lunar al angajaților rezidenților ZEL și salariul mediu al salariaților din sectorul real al economiei naționale	74,0	76,3	-2,3
Ponderea investițiilor realizate în perioada de raportare în ZEL în totalul investițiilor în active mobilizate pe economia națională	1,5	1,8	- 0,3
Ponderea impozitelor și taxelor achitate de rezidenții ZEL în totalul veniturilor la bugetul de stat din impozite și taxe	0,1	1,1	- 1,0

Sursa: Calculele autorilor în baza rapoartelor anuale ale ZEL-urilor și în baza datelor BNS (*date preliminare*).

Conform datelor din tabel concluzionăm că, din șase indicatori analizați la cinci din aceștia s-au înregistrat rezultate mai mici ca în anul 2024, doar ponderea producției exportate din ZEL-uri în anul 2025 în totalul exporturilor de mărfuri ale Republicii Moldova se estimează la 19,1% fiind în creștere cu 0,7 puncte procentuale față de anul 2024.

Printre factorii ce au influențat la obținerea rezultatelor ne semnificative în anul 2025, menționăm deficitul forței de muncă, sistarea activității unor rezidenți sau revocarea statutului de rezident, perturbarea/blocarea lanțurilor logistice și nu în ultimul rând scumpirea materiei prime și a resurselor energetice.

Concluzii

- Pe parcursul anului 2025 a fost aliniat cadrul normativ național aferent activității zonelor economice libere la normele *aquis-ului* Uniunii Europene în materie de regim vamal
- În anul 2025 au activat 6 zone economice libere, fără constituirea unor zone sau subzone noi. În cadrul acestor zone au fost înregistrați 240 de rezidenți cu 16 rezidenți mai puțin ca în anul 2024.
- Majoritatea investițiilor realizate de rezidenți sunt cele aferente investițiilor în active imobilizate (investiții pe termen lung în mijloace fixe, inclusiv investiții capitale, etc.). Ponderea investițiilor realizate în anul 2025 în cadrul zonelor economice libere în totalul investițiilor în active imobilizante realizate în economia națională constituie circa 1,5 %, micșorându-se cu 0,3 p.p. față de anul 2024, cu toate că volumul acestor investiții în anul de raportare a fost în creștere cu 9,3 % ca în anul 2024.
- Circa 13,7 % din salariații antrenați în sectorul industrial sunt angajați ai rezidenților zonelor economice libere. Concomitent, circa 2,1 % din salariații sectorului real al economiei naționale se estimează că sunt încadrați în activitățile zonelor economice libere.

- La decalajul dintre salariul mediu pe economie și salariul mediu în cadrul zonelor economice libere, a influențat nivelul salariilor oferite în sectorul financiar-bancar și sectorul IT (genuri de activitate care nu sunt specifice zonelor economice libere).
- Rezultatele economice ale zonelor economice libere reflectă o dezvoltare mai avansată a 4 zone economice libere (ZEL „Bălți”, ZEL „Ungheni-Business”, ZAL "Expo-Business-Chișinău" și ZAL PP „Valkaneș”).
- Anul 2025 a prelungit să fie afectat de situația regională provocată de războiul din țara vecină, scumpirea materiei prime și a resurselor energetice, perturbarea/blocarea lanțurilor logistice, care au avut impact negativ asupra cererii externe și interne.
- Rezultatele obținute de către rezidenții ZEL-urilor în anul 2025 denotă totuși faptul că, contribuția zonelor economice libere la dezvoltarea economiei naționale este una importantă, contribuind atât la menținerea locurilor de muncă, cât și la dezvoltarea economică a regiunilor țării.